

Promjene u Zakonu o porezu na dohodak: utjecaj na prosječnu poreznu stopu

Urban, Ivica; Bezeredi, Slavko

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2014, 7, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2014.71>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:845582>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

AKTUALNI OSVRTI

Promjene u Zakonu o porezu na dohodak: utjecaj na prosječnu poreznu stopu

dr. sc. IVICA URBAN, Institut za javne financije, Zagreb

SLAVKO BEZEREDI, mag. math., Institut za javne financije, Zagreb

Vlada RH na sjednici održanoj 30. listopada usvojila je **prijedlog** već neko vrijeme najavljivanih promjena u Zakonu o porezu na dohodak.¹ U ovom radu osvrćemo se na promjene koje se odnose na iznos osnovnog osobnog odbitka i veličinu poreznih razreda.² Nakon promjena sustav poreza na dohodak i dalje će biti progresivan, a prosječna porezna stopa smanjit će se za sve obveznike čija je porezna obveza u sadašnjem sustavu veća od nula kuna.³

Riječ je o trećoj promjeni poreza na dohodak ovakve vrste od početka gospodarske stagnacije u 2009. Naime, 1. srpnja 2010. se broj stopa smanjio s četiri (15, 25, 35 i 45%) na tri (12, 25 i 40%). Potom se 1. ožujka 2012. iznos osnovnog osobnog odbitka povećava s 1.800 na 2.200 kuna te se mijenjaju veličine poreznih razreda, pri čemu se stopa 40% primjenjuje na dio porezne osnovice iznad 8.800 kuna, umjesto do tada važećih 10.800 kuna.

Porezni raspored sa sadašnje tri stope – kojeg možemo nazvati *opći porezni raspored* – primjenjuje se u oporezivanju dohotka od plaća i mirovina, te cjelokupnog dohotka nakon podnošenja godišnje porezne prijave. Osim općeg poreznog rasporeda, postoje i *pojedinačni porezni rasporedi*, kojima se oporezuju drugi dohodak, dohodak od kapitala, iznajmljivanja, itd.⁴

Tablica 1 prikazuje razlike u visini osnovnog osobnog odbitka, graničnih stopa i poreznih razreda u sadašnjem i predloženom sustavu oporezivanja dohotka. Uočavamo dvije promjene: (a) povećanje osnovnog osobnog odbitka za 400 kuna i (b) proširenje poreznog razreda na koji se primjenjuje stopa 25% za 4.400 kuna.

¹ Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, s konačnim prijedlogom zakona, 189. sjednica Vlade, 30. listopada, 2014.

² Ne analiziramo promjene osobnog odbitka za umirovljenike i osobe koje žive na potpomognutim područjima, ni promjene u oporezivanju kamata na štednju i kapitalnih dobitaka. Također se ne bavimo pitanjem kako će se nadoknaditi umanjeni prihod poreza na dohodak i prireza.

³ Napomenimo kako obveznici čija je obveza poreza na dohodak u sadašnjem sustavu jednaka nula kuna ne mogu ostvariti uštedu od spomenutih promjena. Naime, porezna obveza ne može biti negativna, već može iznositi najmanje nula kuna.

⁴ Opširnije u članku Marije Zuber „Prijedlozi za porezne promjene“, *Banka*, 10. srpnja 2014.

Tablica 1. Prikaz poreznih razreda i osnovnog osobnog odbitka prema sadašnjim i predloženim pravilima

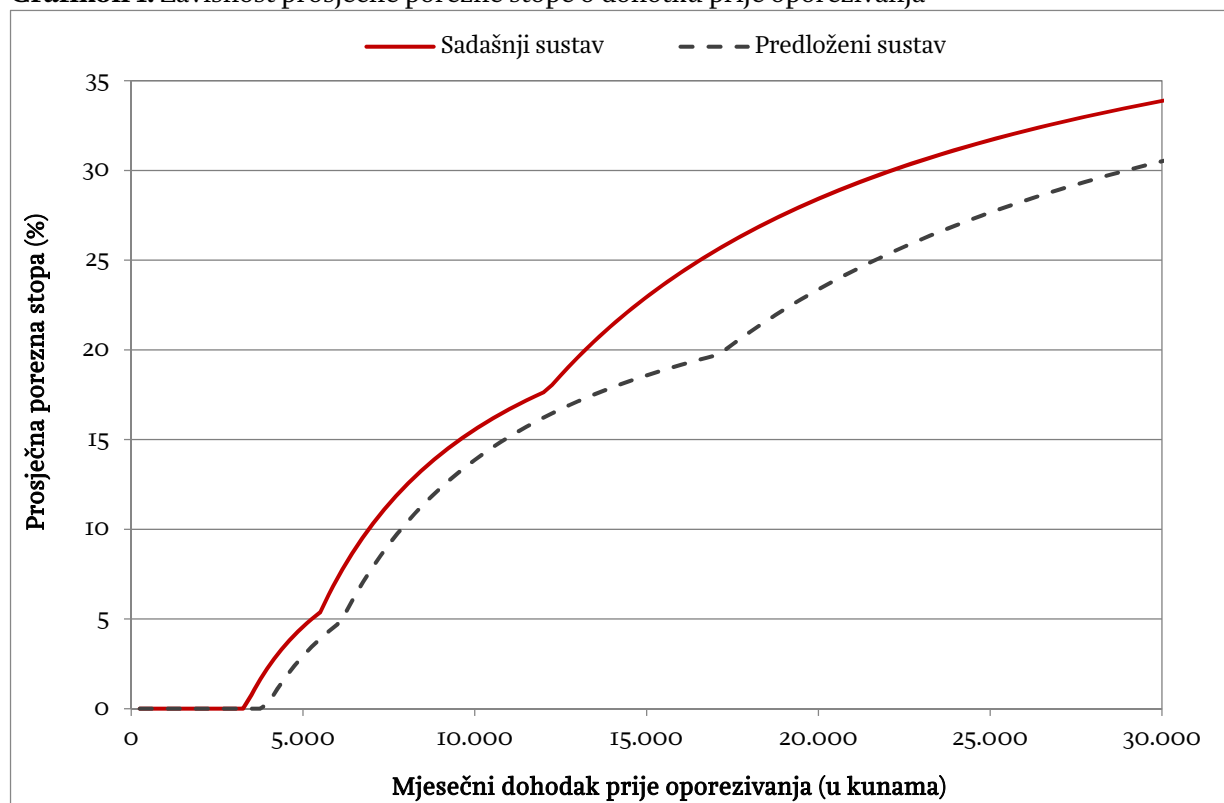
	Sadašnji sustav	Predloženi sustav
Osnovni osobni odbitak (u kunama)	2.200	2.600
	12	0 - 2.200
Grafične stope (u %) i porezni razredi (u kn)	25	2.200 - 8.800
	40	> 8.800
		0 - 2.200
		2.200 - 13.200
		> 13.200

Izvor: Zakon o porezu na dohodak i Vlada RH, 2014.

U nastavku otkrivamo kolika su smanjenja poreza za obveznike s različitim razinama dohotka, te je li porez na dohodak zadržao progresivnost, odnosno, podnose li i dalje obveznici s višim dohocima veći prosječni porezni teret.

Dohodak prije oporezivanja je dohodak koji se oporezuje porezom na dohodak. U slučaju dohotka od plaće, dohodak prije oporezivanja jednak je bruto plaći umanjenoj za doprinose „iz plaće“ (za mirovinsko osiguranje).⁵ Porez je zbroj poreza na dohodak i pripadajućeg prireza. *Prosječna porezna stopa* jednaka je omjeru poreza i dohotka prije oporezivanja.

Grafikon 1 prikazuje odnos prosječne porezne stope (PPS) i dohotka prije oporezivanja za sadašnji i predloženi sustav. Izračun je napravljen za hipotetičke obveznike s jednim uzdržavanim članom (djetetom ili odraslom osobom) koji plaćaju prirez po stopi od 12%.⁶

Grafikon 1. Zavisnost prosječne porezne stope o dohotku prije oporezivanja

Izvor: izračun autora

⁵ Obveznik doprinosa „iz plaće“ je posloprimac. Postoje i doprinosi „na plaću“, čiji je obveznik poslodavac (doprinosi za zdravstveno osiguranje, za zapošljavanje, itd.). Osnovica svih doprinosa je bruto plaća. Opširnije u brošuri Ministarstva financija - *Doprinosi za obvezna osiguranja*, 2014.

⁶ Stopa prireza od 12% otprilike odgovara prosječnoj stopi prireza u Hrvatskoj.

Prvo pogledajmo oblik krivulje PPS-a u sadašnjem sustavu. Obveznici s dohotkom ispod 3.300 kuna ne plaćaju porez jer im je dohodak manji od ukupnog osobnog odbitka.⁷ Nakon toga krivulja PPS-a strmo raste; obveznik s dohotkom od 5.250 kuna daje 5% svog dohotka za plaćanje poreza i prireza; za obveznika s dohotkom od 13.200 kuna PPS je jednak 20%. Za obveznike s još višim dohocima PPS nastavlja rasti, i za visoke dohotke se približava stopi od 44,8%.⁸

S obzirom da PPS raste na cijelom području dohotka prije oporezivanja, kažemo da je porez na dohodak progresivan. Drugim riječima, obveznici s višim dohocima plaćaju više poreza i u apsolutnom i u relativnom smislu.

Što će se dogoditi s PPS-om ako se usvoji predloženi sustav? To nam pokazuje druga krivulja na Grafikonu 1. Ona leži ispod krivulje koja predstavlja sadašnji sustav, što znači da se prosječna stopa smanjuje za sve obveznike (osim onih kojima je u sadašnjem sustavu porezna obveza iznosila nula kuna). Za obveznike s dohotkom između 3.500 i 12.500 kuna smanjenje PPS-a u prosjeku iznosi oko 2 postotna boda i posljedica je prvenstveno povećanja osobnog odbitka. Za obveznike čiji je dohodak između 12.500 i 30.000 kuna, PPS se u prosjeku smanjuje za oko 4 postotna boda što je posljedica kombiniranog djelovanja povećanja osobnog odbitka i proširenja poreznog razreda oporezivanog stopom 25%.

Ministar financija Boris Lalovac zalagao se i za jedan drugačiji prijedlog, a to je ukidanje stope 40%.⁹ U takvom sustavu bile bi samo dvije stope, 12 i 25%, ali sustav bi efektivno bio ekvivalentan „flat“ sustavima prisutnima širom „Nove Europe“, koje obilježava jedna i relativno niska porezna stopa. Od ovog prijedloga se za sada odustalo, vjerojatno zato što bi on doveo do još većeg smanjenja poreznih prihoda opće države, koje je za predloženi sustav procijenjeno na 2 milijarde kuna.

⁷ U sadašnjem sustavu osobni odbitak sastoji se od osnovnog osobnog odbitka u iznosu od 2.200 kuna i dijela osobnog odbitka za uzdržavanog člana u iznosu od 1.100 kuna što je ukupno 3.300 kuna. U predloženom sustavu osnovni osobni odbitak iznosi 2.600 kuna, a odbitak za uzdržavanog člana 1.300 kuna (odnosno, polovicu osnovnog odbitka) što je ukupno 3.900 kuna.

⁸ Najviša granična stopa jednaka je stopi 40% uvećanoj za prirez po stopi od 12% ($=40 \cdot (1+0,12)=44,8\%$).

⁹ Korda, Z., 2014. *Lalovac reže u svom ministarstvu: Učite od mene!* *tportal.hr*, 27. listopada 2014.